

KESZTYŰVARRÁS

A minőségi kesztyű nem fogyóeszköz

Van, aki megelégszik vele, ha bárhol beszerezhető kötött vagy műbőr kesztyűt húzhat a kezére, de akadnak olyanok is, akik csak valódi bőrből vagy más, válogatott alapanyagból, kézzel előállított terméket hajlandók vásárolni. Ezek ugyan drágábbak, de meg is éri az árukat, mert nemcsak szebbek, hanem tartósabbak és javíthatók is.



szinte csak a megrendelő igényei és a fellelhető alapanyagok szabnak határt.

ELŐKÉSZÜLETEK

Kesztyűk négyféle anyagból: nappabőrből, jerseyből, csipkéből és szőrmés bőrből (irhából) készülnek, az előállítás pedig minden esetben a méretvétellel kezdődik. A kesztyűk nagyságát a tenyér körkerülete alapján állapítják meg, és francia colban adják meg. Eszerint a gyermekkesztyű 5-ös, 5 és feles, 6-os vagy 7-es, a női 6 és feles, 7-es, 7 és feles vagy 8-as, a férfi pedig 8-as, 8 és feles, 9-es, 9 és feles, valamint 10-es lehet. Az egyes méreteken belül hosszú és rövid ujjas modelleket is megkülönböztetnek, melyek közül Balogh Ágnes tapasztalatai szerint inkább utóbbiak a kelendők, ugyanis manapság a legtöbb ember keze széles, ujjai pedig aránylag rövidek. Ez egyébként nem volt mindig így, amit az is bizonyít, hogy az üzlet tulajdonosának a kilencvenes években új munkaeszközöket kellett gyártatnia, mert édesapja néhány évtizeddel ezelőtti keresletnek megfelelően még hosszabb ujjú kesztyűket varrt.

A szóban forgó eszközök azonban csak akkor kerülnek elő, ha az anyag már megfelelő állapotban van, ehhez pedig a bőrt elő kell készíteni. Ennek során először síkporral kezelik, majd egy megnedvesített, durva szövésű vászonkendőbe csavarják – ez a *nyirkosítás* vagy *feuchtolás* –, amitől ugyanolyan rugalmassá válik, mint a jersey. Keresztirányban, illetve erre merőlegesen, traverban is *megnyújtják*, hogy a kézen már ne deformálódjon.

Lassacskán eltűnnek a ruhaüzletek és cipőboltok kirakataiból a leárazott nyári termékek, és átadják a helyüket az új kollekcióknak, ami csalhatatlan jele annak, hogy közeleg az ősz. Sok más egyéb mellett a kesztyűvásárlás főszezonja is ilyenkor kezdődik – nem mindegy azonban, hogy jó esetben is csak egy télen át viselhető, olcsó terméket akar venni az ember, vagy kicsit mélyebben a zsebébe nyúl, és egy hosszú életű darabot választ. Aki megteheti, és utóbbi mellett dönt, az akkor jár a legjobban, ha a konfekciómodellek helyett kisiparos által, méret után készített kesztyűt vásárol.

A kesztyűviselésről szóló legkorábbi feljegyzések Homérosztól és perzsa íróktól származnak. Az évezredek múltja kiegészítő a kezdetektől fogva kettős szerepet játszott: egyfelől védte a kezét, másfelől a társadalmi rang szimbóluma is volt.

AZ V. KERÜLETTŐL ÚJ-ZÉLANDIG

Budapest egyik legrégebbi kesztyűboltja a Haris közben található. A vállalkozást a jelenlegi tulajdonos, Balogh Ágnes édesapja indította még 1946-ban a Váci utcában, de az üzletet pár év múlva államosították, és csak 1956-ban nyithatott ki újra. A későbbiekben a Tanács körúton, a Ferenciek tere 4. szám alatti passzázsban, majd a Haris köz egy másik épületében is működő bolt 1969. szeptember 1. óta áll mai helyén. Mostani vezetője pedig szülei halála után, 1988-ban vette át.

A gimnazistaként édesapjának rendszeresen besegítő, de lánya születéséig a nyomdaiparban tevékenykedő Balogh Ágnes akkor hat hónap alatt végezte el a hároméves, bőrdíszműveseket, szücsöket, cipőfelsőrész- és kesztyűkészítőket képző szakiskolát, hogy megmentsse a bezárástól a családi vállalkozást. Azóta dolgozott már egyéni megrendelőknek éppúgy, mint új-zélandi viszonteladónak vagy színházaknak. A kesztyűket az üzletéből nyíló műhelyben saját kezűleg, egymaga készíti – a végeredménynek azonban

Balogh Ágnes kesztyűit divatfotózásokhoz használja a Glamour magazin, a Blikk Nők és a Kiskegyed is.





SZABÁS ÉS PRÉSELÉS

Ezt követően a szakember az anyagot a kívánt nagyság szerinti sablonra méri, majd formára dolgozza (*szabja*), és számozószablonnal feltünteti rajta a méretét. A kiszabott anyagot aztán az ún. kaliber rakja, leborítja újságpapírral, a tetejére egy kaucsuklapot helyez, és kézi prés gépbe teszi. A kaliber deszkalapba rögzített éles fémlemezekből áll, így a *préselés* során az anyagot a kívánt méretre és formára vágja – bár némi fölösleg így is marad, amit ollóval tisztáznak el (ezt nevezik *alongtörésnek*). A tenyér- és felsőrészeket egy kaliberrel, a hozzájuk tartozó hüvelykujjakat pedig egy másikkal vágják, majd következnek az ún. sichtlik (ujjközők), amikből egy pár kesztyűhöz tizenkét darab tartozik: egy-egy kerül mindkét kézen a kis- és a mutatóujj belső oldalára, kettő-kettő pedig a középső és a gyűrűsujj két-két oldalára.

A préselést a *varrás* követi, ami minden esetben a hüvelykujj rögzítésével kezdődik, majd a sichtlizéssel folytatódik, ezután pedig a tenyér- és a felsőrész összeállítása, majd a *díszítés* jön. Ennek legismertebb formája a nátlizás, ami a kézfejen elhelyezett – női modellek esetében egy, férfiaknál három – díszvarrás kialakítását jelenti, de kézi szerszámok, illetve gépek segítségével más dekorációs elemek, pl. kör vagy szív alakú lyukak is kerülhetnek a kesztyűre. Balogh Ágnes ezután az anyag csukló felőli végére szegőbőrt helyez, ami

A „nappabőr”

elnevezés az alapanyag finomságára utal: ez a divatiparban használt legvékonyabb bőrtípus. Magyarországon az ötvenes évek második feléig nem volt jellemző a nappabőrkészítés, mert a hazai állatbőrök magas zsírtartalma ezt nem tette lehetővé, és a szakemberek az alapanyagot a mai napig is inkább külföldről szerzik be. Balogh Ágnes például két olasz cégtől importál.

ellenállóbbá teszi a kesztyűt a rángatással szemben, majd bevarrja a műhelybe készen érkező bélést. Ehhez először a bélélőfára húzza az anyagot és magát a kesztyűt is, majd együtt leveszi, és a tágító nevű eszközzel még alaposabban összeigazítja, végül az ujjvégeknél összevarrja őket. A kész kesztyűket aztán a sárgarézből készült elektromos kézzel kivasalja, a pár két felét vékony cérnával egymáshoz rögzíti, címkézi és becsomagolja.

A BŐVLI JAVÍTHATATLAN

A hagyományos alapanyagokból, tradicionális módszerekkel készülő kesztyűket ma már egyre jobban kiszorítják a műbőr tömegtermékek, utóbbiak azonban sokkal hamarabb (rendszerint már egy sze-



zon után) tönkremennek, és a vásárlók nagy csalódására nem is javíthatók – mondja Balogh Ágnes. A kézzel varrt darabok ezzel szemben eleve hosszabb idő után használódnak el, sérüléseik pedig többnyire orvosolhatók is.

A leggyakoribb javítási munkák a béléscsere és a megpatlant varrások helyreállítása. Emellett viszonylag sokan kérik azt is a szakembertől, hogy pótolja elhagyott fél pár kesztyűjüket, ez azonban az esetek 90 százalékában sajnos teljesíthetetlen kívánság, ugyanis még a fekete színű bőrnek is számtalan árnyalata létezik, így szinte lehetetlen tökéletesen passzoló párt találni.

5:1 A FEKETÉKNEK

Balogh Ágnes szerint 1990-től a kétezres évek közepéig folyamatosan nőtt a kereslet a kézzel varrt, egyedi kesztyűk iránt, a gazdasági válság azonban ezen a téren is érezteti a hatását. Néhány esztendővel ezelőtt a módosabb vevőknek még szokásuk volt egy-egy új táskájukhoz, kabátjukhoz, csizmájukhoz színben illő kesztyűt készíttetni, manapság azonban az eladott darabok száma csökken, és a megrendelések nagy része (körülbelül 5:1 arányban a színe-

Balogh Ágnes

készíti többek között Hűvösvölgyi Ildikó, Halász Judit, Edvin Marton és Hirtling István kesztyűit is, de dolgozott már Liptai Claudiának, Zimány Lindának és Voksán Virágnak is.

sekhez képest) fekete kesztyűkről szól, hiszen ezek szinte mindenhez passzolnak. A szakember azt mondja: mostanság a színházak is sokkal szerényebb mennyiségben rendelnek új kesztyűket, mert inkább házilag javítják a korábbi előadásokról megmaradt darabokat.

A kesztyűk iránti érdeklődés alakulása viszont mit sem változott: a február-március holt szezon, ezt követően húsvétkor kicsit megélnék a kereslet, majd júniusban-júliusban a diplomaosztók miatt megrohanják az üzletet a fehér kesztyűt kereső diákok, szeptembertől pedig megindul a téli forgalom. Az persze az őszi-téli hónapokban is erősen időjárásfüggő, hogy mikor jelennek meg igazán nagy számban a vevők, egy azonban biztos: aki egyszer rászánja magát, hogy minőségi alapanyagból, szakemberrel készíttessen magának kesztyűt, annak hosszú ideig nem kell újra foglalkoznia a dologgal – elég, ha megtanul vigyázni a legkönnyebben elveszithető ruhadarabra. ▸

Bus András

Elérhetőség: Balogh Kesztyű
1052 Budapest, Haris köz 2.
Tél.: +36/1-266-1942